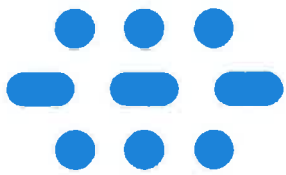

2023.

Szakmai és pénzügyi beszámoló
Budapest Főváros IV. Kerülete
Önkormányzata részére

S.O.S. Krízis
Alapítvány

Hellenbart László
Intézményvezető
2024.01.15.

**SZAKMAI ÉS PÉNZÜGYI BESZÁMOLÓ BUDAPEST FŐVÁROS IV. KERÜLETE
ÖNKORMÁNYZATA RÉSZÉRE**

CSALÁDOK ÁTMENETI OTTHONA

2023. ÉV

Bevezető

Az S.O.S. Krízis Alapítvány 1997 óta a fővárosi gyermekvédelem meghatározó szereplője. Az országban elsők között hoztuk létre az 1997. évi XXXI. törvényben meghatározott családok átmeneti otthona szolgáltatást, melyet azóta is folyamatosan működtetünk. 2023. évben három önálló szakmai egységben, illetve a hozzájuk tartozó kiléptető-lakás rendszerben összesen 131 fő – 29 család – ellátását tudjuk biztosítani. A Perényi Zsigmond utcai szakmai egység 40 fő, a Körvasút sori szakmai egység 25 fő, míg a Lócsei utcai szakmai egység 34 fő befogadására alkalmas. Intézményeinken kívül három külső lakásban 15 fő, Félutas Házunkban 4 fő, és külső férőhelyeinken 2023-tól további 13 fő elhelyezésére van lehetőség.

Családok átmeneti otthona intézményeink közül két otthonunk krízisközpontként működik, míg kiléptető lakásaink egyike Félutas Házként azon bántalmazottak számára, akik a krízisközpontot követő átmeneti ellátás során kellően megerősödtek ahhoz, hogy egy komplex reintergrációs program keretén belül kezdjék újra az életüket. Félutas Házunkban öt évig maradhatnak a bántalmazottak.

A jogszabály lehetővé tette, hogy úgynevezett külső férőhelyet is nyissunk, ebből 2023-tól már három lakás áll rendelkezésünkre, összesen 13 fő számára. A külső férőhelyen – az intézményben eltöltött gondozási idővel együtt – összesen három évig maradhatnak a kliensek, vállalva, hogy fizetik az ingatlan közüzemi költségeit, illetve jelentős előtakarékossági összeg vállalásával gondoskodnak jövőbeni lakhatásuk megalapozásáról.

Az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról 51.§-a a következőképp határozza meg a családok átmeneti otthona szolgáltatást: „Az *otthonalanná vált szülő kérelmére a családok átmeneti otthonában együttesen helyezhető el a gyermek és szülője, valamint legfeljebb 21. életévének betöltéséig vagy - ha köznevelési, felsőoktatási vagy felnőttképzési intézménnyel, szolgáltatóval tanulói, hallgatói vagy felnőttképzési jogviszonyban áll -, legfeljebb 24. életévének betöltéséig a gyermek nagykorú testvére, feltéve, hogy elhelyezés hiányában lakhatásuk nem lenne biztosított, és a gyermeket emiatt el kellene választani szülőjétől, családjától.*” A családok átmeneti otthona a gyermekvédelmi alapellátás részeként befogadja tehát a szociális vagy bántalmazási krízishelyzet miatt otthonalanná váló családokat, amennyiben a lakhatás megoldatlansága miatt a gyermeket el kellene választani a szüleit. Az átmeneti otthonban az ellátási idő 12 hónap, mely az ellátott kérésére meghosszabbítható 6 hónappal, illetve tanköteles korú gyermek esetében a tanév végéig.

Szakmai állományunkban szociális munkás, szociálpedagógus, szociálpolitikus, gyermek-és ifjúsági felügyelő, csecsemő- és kisgyermekgondozó, gyógypedagógiai asszisztens, szociális gondozó és ápoló végzettségű munkatársak támogatják a jellemzően sokproblémás családokat mindazon akadályok leküzdésében, melyek a biztonságos életvitel, stabil lakhatás megteremtésében gátolják őket. A szakmai stáb része a pszichológus és a jogász is, mentálhigiénés és jogi tanácsadást nyújtva az ügyfeleknek, valamint újpesti és mátyásföldi intézményünkben a fejlesztőpedagógus, aki heti rendszerességgel foglalkozik a fejlesztésre szoruló gyermekekkel.

Az S.O.S. Krízis Alapítvány szervezeti felépítése

S.O.S. KRÍZIS ALAPÍTVÁNY KURATÓRIUMA

40+4 FŐ

38 FŐ

40+5 FŐ

Intézményvezető

Intézményvezető helyettes

Intézményvezető

Családgondozó 2 fő

Szakgondozó 4 fő

Szakmai

csoportvezető

Családgondozó 2 fő

Szakgondozó 4 fő

Szakmai

csoportvezető

Családgondozó 2 fő

Szakgondozó 4 fő

Jogász, fejlesztőpedagógusok, pszichológusok, technikai munkatársak

Az S.O.S. Krízis Alapítvány Családok Átmeneti Otthona által nyújtott szolgáltatások

A három nagy szakmai egységben kerülnek elhelyezésre azok a családok, akikről az első személyes beszélgetést követően egyértelműen bebizonyosodott, hogy jogosultak az ellátás igénybevételére (kiskorú gyermeküket maguk nevelik, szülői felügyeleti joguk él, nem rendelkeznek más lakhatási lehetőséggel, beköltözhető ingatlannal, stb.).

Az átmeneti otthonban minden család családgondozót és szakgondozót kap, akik a beköltözést követően 24 órán belül felveszik a kapcsolatot az új családdal. A következőkben közösen feltérképezik a család erőforrásait és deficitjeit, az alapján gondozási tervet készítenek, mely tartalmazza azokat a lépéseket, melyek a család helyzetének megváltoztatásához szükségesek, illetve az intézmény által ehhez rendelt támogatások körét. Minden, gondozásunkba kerülő gyermekről egyéni gondozási-nevelési terv készül, mely a gyermek speciális igényeire, szükségleteire fókuszálva határozza meg a gondozás szükséges menetét, prioritásait. Családgondozóink mindegyike felsőfokú végzettségű szociális szakember, míg szakgondozóink igen változatos szakképesítésekkel rendelkeznek, így minden esetben sikerül a család szükségleteinek megfelelő végzettségű és tudású szakembert rendelnünk a gondozási folyamathoz.

Az átmeneti otthonokban munkatársaink lényegében „együtt élnek” az ott lakó családokkal, 24 órás szolgálatot adva, így valóban lehetőség van a mély segítő kapcsolat kialakítására. Amennyiben egy család az átmeneti otthonban kellően megerősödött, üresedés esetén lehetséges van külső férőhelyen történő elhelyezésre pályázni. A külső férőhely – az úgynevezett kiléptető lakások – célja kettős: egyrészt csökkenteni-megelőzni az intézményi elhelyezésből adódó hospitalizációs ártalmakat, másrészt fokozatosan felkészíteni a családot a gondozási időletelte utáni önálló életre.

Intézményeink közül kettő krízisközpontként is működik, a bántalmazottak segítésére 2005-ben életre hívott krízisellátó rendszer tagja. Professzionális eszközökkel segítjük a családon belüli erőszak áldozatait, önálló szakmai stábbal, titkos címen lévő védett házzal. Az Országos Kríziskezelő Információs Telefonszolgálat partnereként azonnali segítséget nyújtunk a bántalmazottnak, legyen szó egyedülálló felnőtt nőről vagy férfiről, gyermekekkel menekülő felnőttéről vagy teljes családról.

A krízisprogramban négy hét az elhelyezési idő, mely egy alkalommal meghosszabbítható további négy héttel. Ennyi idő áll munkatársaink rendelkezésére a bántalmazott lakhatásának biztonságos megoldására, a szükséges ügyintézés elvégzésére. Az ellátás időtartama alatt teljes körű ellátást biztosítunk a bántalmazottnak, beleértve a ruházattal történő ellátást, utazási költségeket, étkezést, tisztálkodó szereket, stb. Munkatársaink állandó ügyeletben, 24 órán keresztül fogadják a segítségkérő hívásokat.

Szervezetünk több, mint 25 éves múltra tekint vissza a gyermekvédelemben, a Gyermekvédelmi törvény megszületésével egy időben kezdtük meg működésünket. A hosszú évek tapasztalatait folyamatosan beépítjük ellátásunkba, emellett munkatársaink korszerű és folyamatosan frissülő tudással rendelkeznek. Munkánk során nagy hangsúlyt fektetünk a szolgáltatásközpontú ellátásra. Valljuk, a családok átmeneti otthonainak nem a szállás nyújtása az egyetlen feladata. Munkamódszereink és eszköztárunk folyamatos bővítésével olyan, komplex, a családot egységként kezel, de az egyéni hiátusokat is figyelembe vevő re-

szocializációs rendszerben dolgozunk, melynek elsődleges feladata a család problémáját kiváltó ok megszüntetése.

A gyermekvédelmi törvény célja, hogy megvédje a gyermek családban való felnevelkedésének jogát, ha a szülő elveszíti a lakhatását, s emiatt ki kellene emelni a gyermeket a családból. A gyakorlatban tapasztaljuk, ügyfélkörünk többsége komplex problémacsoporttal érkezik az ellátásba, így a lakhatás elvesztése valójában nem az oka, hanem a diszfunkcionális működés tünete.

Célunk és feladatunk, hogy a nálunk elhelyezett kliensek ezeknek a problémáknak a megoldásában nyerjenek megsegítést, hogy az átmeneti gondozás jogszabályban meghatározott idejének letelte után magasabb szinten tudjanak önálló életet kezdeni, mint ahogy az ellátásba bekerültek.

A cél megvalósítása érdekében mind esetben szoros team-munkában dolgozunk, bár minden családnak van önálló családgondozója, akivel a gondozási tervet egyeztetik, a közvetlenül támogatja őket a gondozási terv megvalósulásában.

Az elhelyezés során – a lakhatás biztosítása mellett – rendelkezésre álló szolgáltatások:

- *Családgondozás:* a beköltözést követ. 24 órán belül a családgondozó felveszi a kapcsolatot a családdal, megtörténik az első interjú, majd folyamatosan formálódik a gondozási terv. A családgondozó szakmai munkája során a szociális munka és a szociálpedagógia teljes eszköztárát használva támogatja a családot. Intézményünkben a *Gyermekeink védelmében* adatlap-rendszert használjuk, ezek közül az ATG3 nevű dokumentumban rögzítjük a gondozási célt, s a cél megvalósulásához vezető eszközök, feladatok rendszerét, mely szerződéseket átlagosan 4 hetente felülvizsgáljuk, szükség szerint alakítjuk, módosítjuk az kliensekkel közösen. Ezen munkamódszer segítségével jól nyomon követhető az eset alakulása, az meghatározott feladatok teljesülése és a hozzájuk rendelt segítség, s egyben lehetőséget biztosít arra is, hogy flexibilisen tudjunk reagálni a gondozási idő alatt felmerülő problémákra.
- *Szociális ügyintézés:* a család mindennapjaihoz kötődő szociális ügyintézés támogatása, segítése. Célunk, hogy klienseink jártasságot szerezzenek a különböző hivatalos ügyek intézésében, így – amennyiben erre van lehetőség – elsősorban az ellátott saját maga intézi az ügyeit, családgondozói támogatással.
- *Gyámhivatali ügyintézés:* a családban felmerülő családjogi, gyámügyi kérdések rendezésében való segítségnyújtás – pl. gyermek családi jogállásának rendezése, szülői felügyeleti jogot érintő kérdések.
- *Gyermeknevelési tanácsadás:* gyermek-és ifjúsági felügyelő, illetve csecsemőgondozó – nevelő munkatársaink rendszeresen tartanak gyermekcsoportokat az ellátott gyermekeknek, melyeken szocializációjuk, manuális készségeik fejlesztése mellett társas kapcsolataik alakításában is segítséget nyújtanak. Munkatársaink szükség szerint a gyermeket gondozó szülők rendelkezésére állnak, gyermeknevelési, konfliktuskezelési tanácsadással, gyakorlati segítségnyújtással.
- *Gyermekfelügyelet:* az átmeneti otthonokban elhelyezett gyermekek napközbeni ellátását elsősorban a helyben rendelkezésre álló intézmények (bölcsde, óvoda)

igénybevételével oldjuk meg, hozzásegítve ügyfeleinket az ellátáshoz jutáshoz. Emellett intézményen belül rendszeres gyermekcsoportok tartásával biztosítjuk a gyermekek felügyeletét arra az időre, amikor a szülőnek olyan elfoglaltsága akad, mely ezt indokolttá teszi (pl.: orvosi ellátás, hivatalos ügyintézés). A szülő hosszabb távú akadályoztatása esetén – pl. hosszú idejű kórházi kezelés -, ha a gyermek felügyelete más módon nem megoldható, gyermekek átmeneti otthona segítségét kérjük.

- *Mentálhigiénés gondozás:* Alapítványunk pszichológusa heti rendszerességgel tart egyéni terápiás alkalmakat az azt igénylő ügyfelek számára. Fontosnak tartjuk, hogy beköltözést követően minden klienssel felvegye a kapcsolatot a pszichológus. Ez egyrészt fontos a lakhatás elvesztése miatti trauma feldolgozásában, másrészt az ügyfelek és a pszichológus közötti bizalmi kapcsolat létrejötte szempontjából.
- *Jogi tanácsadás:* Szervezetünk jogásza előre egyeztetett időpontban az ügyfelek és a családgondozók rendelkezésére áll. Specializált területe az áldozatvédelem, de emellett polgári jogi ügyekben, családi jogi ügyekben is igen jártas.
- *Fejlesztőpedagógiai segítség:* 2021-től minden intézményünkben rendelkezésre áll a gyermekek számára fejlesztőpedagógus, aki heti rendszerességgel foglalkozik a tanulásban segítségre szoruló gyermekeinkkel.
- *Krízisellátás:* A kapcsolati erőszak áldozatait segítő krízisprogramban az áldozat akár azonnal be tud kerülni a szolgáltatásba, ahogy teljes körű ellátásban részesül. A krízisprogram professzionális és speciális szaktudást igénylő feladat, melyet tapasztalt és a területen jártas munkatársaink végeznek, a szakmai stáb részeként, de attól elkülönülten.
- *Szükség szerinti teljes körű ellátás:* Amennyiben a családban olyan helyzet áll el, hogy a tartásra kötelezett szülők nem tudnak gondoskodni a családban élő kiskorúak élelmezéséről, ruházkodásáról, elemi szükségleteiről, úgy a szükséghelyzet azonnali megállítása érdekében teljes körű ellátásban részesülnek a kliensek. Természetesen nem célunk ellátottaink hospitalizálása, intézményi függőség kialakítása, így minden lehetséges eszközzel a család önfenntartási képességének visszaállítása ilyenkor a gondozási cél.
- *Kiléptető-lakás lehetősége:* Az Intézményben hosszabb-rövidebb időt eltöltött, kellően megerősödött családok számára intézményünk kiléptető-lakásokat tart fent, melyek célja kettős: egyrészt minimálisra csökkenti az intézményi hospitalizálódás káros hatásait, másrészt átmenetet képez a védett intézményi élet és a támasz nélküli, önálló életvitel között. A családok ez által fokozatosan visszavezethetők az önálló életvitel keretei közé, folyamatos és rendszeres, ám nem állandó támogatás biztosításával. A kiléptető lakáshoz jutás pályázati rendszerben történik, üres férőhely esetén nyilvános pályázatot hirdetünk az ellátottaknak, ezzel is erősítve a saját sorsukért, életükért történő felelősségvállalást. A pályázatokat a teljes szakmai stáb objektív pontrendszerben értékeli.
- *Előtakarékosság lehetősége:* Intézményeinkben többségében gondozási elvárás, hogy az ellátott, lehetőségei szerint, takarékoskodjon. A védett körülmények között lehetősége van anyagi tartalék gyűjtésére, melyet kiköltözésekor egy összegben kap kézhez, ezáltal megteremtve akár egy önálló albérlet lehetőségét, akár egy lakásfelújítás

költségeinek viselését. Az előtakarékoskosságot igény szerint az ügyfél maga kezelheti takarékbetétkönyvben, vagy az Alapítványnál letétbe helyezve mi kezeljük helyette. 2015. óta bevezettünk egy, a hagyományos gondozási tervtől eltérő eszközöket igénylő takarékoskodási formát, melynek keretein belül külön együttműködési megállapodást kötünk a takarékosági projektbe becsatlakozó ellátottakkal, bízva abban, hogy a formai kettéválasztottsággal növelni tudjuk az ügyfelek elköteleződését anyagi tartalékaik megteremtése iránt. Az Alapítvány program lényegi eleme, hogy ha a család 3-6-9 hónapig fenntartja a szerződésben vállalt takarékosági összegét, úgy 10-20-30%-kal csökkentjük a személyi térítési díját, mely összeg szintén a család előtakarékosági számláját növeli. A lakók takarékosági célú befizetéseit elkülönített bankszámlán kezeljük. A program sikerességét bizonyítja, hogy családjaink több, mint fele részt vesz benne, többszáz ezer forintos takarékoskodást érve el.

Az Alapítvány program 2023-ban elnyerte az Átmeneti Gondozást nyújtók Országos Szövetsége (ATOSZ) jó gyakorlat – díját, mint a szakmai megújulást célzó, innovatív gyakorlat.

- *Féltas Ház:* A Féltas Ház szolgáltatás azon kliensek számára elérhető, akik bántalmazást követően az ország bármely krízisközpontjában elhelyezésre kerültek, majd onnan családok átmeneti otthonába /anyaotthonba költöztek, s a gondozás során kellően megerősödtek ahhoz, hogy jó eséllyel tudjanak önálló életet kezdeni. A jogszabály és a vonatkozó szakmai protokollok által erősen meghatározott azoknak a köre, akik a szolgáltatást igénybe vehetik. Üresedés esetén országos pályázatot hirdet Alapítványunk a családok átmeneti otthonai körében, a pályázatokat szakmai team bírálja el objektív szempontok alapján.
- 2020-ban megnyitottuk első *külső férőhelyünket*, melyet azóta újabbak követtek, a legutolsót 2023. őszén nyitottuk. A külső férőhely abban különbözik a fent említett kiléptető lakásoktól, hogy itt – az intézményben eltöltött gondozási idővel együtt – három évig maradhatnak a családok azzal, hogy vállalják az ingatlan közüzemi költségeinek megfizetését, és előtakarékosági programban vesznek részt.

Néhány szóban kétezerhuszonháromról...

A 2023-as év első nagy kihívása az elszabaduló közüzemi költségek fedezetének előteremtése volt. Bár Alapítványunk évek óta tudatosan működik abban, hogy lehetőség szerint megvalósítsuk ingatlanjaink energetikai korszerűsítésének feltételeit, illetve törekedtünk arra, hogy az igénybe vett gáz-és elektromos áram szolgáltatásokat olyan partnerektől vegyük igénybe, akik fix áron biztosítják az ellátást, a 2022. végén, 2023 elején napvilágot látott adatokból riasztó kép rajzolódott ki a várható növekedést tekintve. A tervezést nehezítette, hogy akkor 9 ingatlanban biztosítottuk az ellátást, és nem volt egységes az, melyik helyen milyen szerződéssel, melyik szolgáltató áll rendelkezésre.

2022. végén jelent meg a Fővárosi Önkormányzat pályázata a rezsiköltség-emelkedés kompenzálására, amit haladéktalanul megpályáztunk, és 2023 elején a SZIN Kft. hasonló pályázati kiírása, amin szintén elindultunk. Utóbbi a várható emelkedés 80%-át kompenzálta, 2022. október-december hónapokra, míg a Fővárosi Önkormányzat pályázata a teljes növekményt, 2022. október – 2023. március hónapokra. Mindkét pályázaton sikerrel indultunk, így a 2022. év utolsó 3 hónapja, és 2023 első negyedéve növekménye biztosítva volt.

Emellett különböző, energetikára vonatkozó lépéseket tettünk meg: hőzáró függönnyel láttuk el intézményeink bejáratait, a lakószobákba új függönykarnisokat és függönyöket szereztünk be, a nyílászárók szigeteléseit megerősítettük, és életbe léptettünk egy szabályrendszert a intézményekben, ami úgy biztosít takarékoskodást, hogy még nem jár az ellátottak komfortérzetének markáns csökkenésével.

Megtett forrásteremtési – és költségcsökkentő lépéseink eredményesek voltak, egyetlen szolgáltatási helyünkön sem került veszélybe az ellátás.

Időközben összes telephelyünk energiaellátását egy piaci szolgáltatóhoz szerveztük át, akik garantálják, hogy bárhogy alakulnak is a nemzetközi energiaárak, az velük leszerződött összeg nem fog változni a szerződés időtartama alatt. Emellett pályázatot nyújtottunk be a **Pro Filii Alapítványhoz**, Újpesten található kiléptető lakásaink nyílászáró-cseréje, homlokzati hőszigetelése és fűdémszigetelése tárgyában, amit támogatást nyert, így ezek az ingatlanjaink is megújulva, és hatékonyabb energiafelhasználással várták már 2023. telét.

Sikerrel pályáztunk az **IKEA** Lakberendezési áruházhoz, **konyhafelújításra**. 2.000.000 Ft értékben kaptunk tőlük konyhabútort, amivel sikerült teljesen felújítani a Perényi utcai ingatlan földszinti konyháját. A kivitelezésben a Sanofi Zrt önkéntesei mellett az Alapítvány dolgozói, lakói, és az IKEA szakemberei vettek részt. Szóbeli ígéretük alapján bízzunk benne, hogy 2024-ben az újpesti utcai intézmény II. emeleti konyhája kerül sorra.

Az **ERSTE Bank** önkéntesei, 100.000 Ft támogatás mellett, zuglói intézményünket festették ki, minden közös használatú teret.

2023. júliusában előnyös vételi ajánlat mutatkozott egy Perényi utcai ingatlanra. Az **ingatlanvásárlás** a 2023-as év tervei között szerepelt, az anyagi forrás biztosított volt rá, így megvásároltunk egy 27 négyzetméteres, komfortos lakást, az Alapítvány székhelyének utcájában (1047 Budapest Perényi Zsigmond utca). A működési engedélyeztetés megtörtént, az intézmény alapidokumentumaiba a módosításokat átvezettük. Itt 4 fő számára biztosítunk külső férőhelyen történő elhelyezést

Hiányossága az idei évnek, hogy nem tudtuk megtartani szokásos **nyári táborunkat**. Az eddigi partner, a Budapest Esély Alapítvány sem kapott támogatást rá, így nem tudta biztosítani számunkra sem azt.

Felújítottuk partneri együttműködésünket a **Messer Hungarogáz Kft**-vel, akik anyagi támogatás mellett önkéntes munkában kifestették a Körvasút sori intézményünket. Az együttműködést fenntartjuk, 2024 tavaszán ugyanezen intézmény kertrendezését fogjuk velük megvalósítani.

Kapcsolatba lépünk önkéntes **fogorvosokkal** is, akik prevenciós programot tartottak intézményeinkben, a helyes szájhigiénéről. A kikerülő fogorvosok számára is jó élmény volt

velünk lenni, folytatni kívánják az együttműködést, emellett az év végén jelentős összegű adománnyal (női intimhigiénés termékek, vény nélkül kapható gyógyszerek, minőségi tartós élelmiszer) támogatták lakóinkat.

Egy magyar politikai párt 150.000 Ft-tal támogatta a tanévkezdést intézményeinkben. A felajánlott összegből tanszereket, füzeteket, kiegészítőket vásároltunk az iskolás korú gyermekeinknek. Alapítványunk következetes abban, hogy működésünket nem befolyásolja politikai, vallási, világnézeti különbség – örömmel fogadjuk a felajánlott segítségeket akkor, ha azok nem szolgálnak propaganda-célokat. Így több, jelentős hazai politikai szervezet által felajánlott segítséget, adományt elfogadtunk már, azzal, hogy az adományozás nem kerülhet ki a médiába, nem lehet belőle sajtóhír. A valóban segítő szándékkal érkező felajánlók ezt a feltételt ez szokták fogadni.

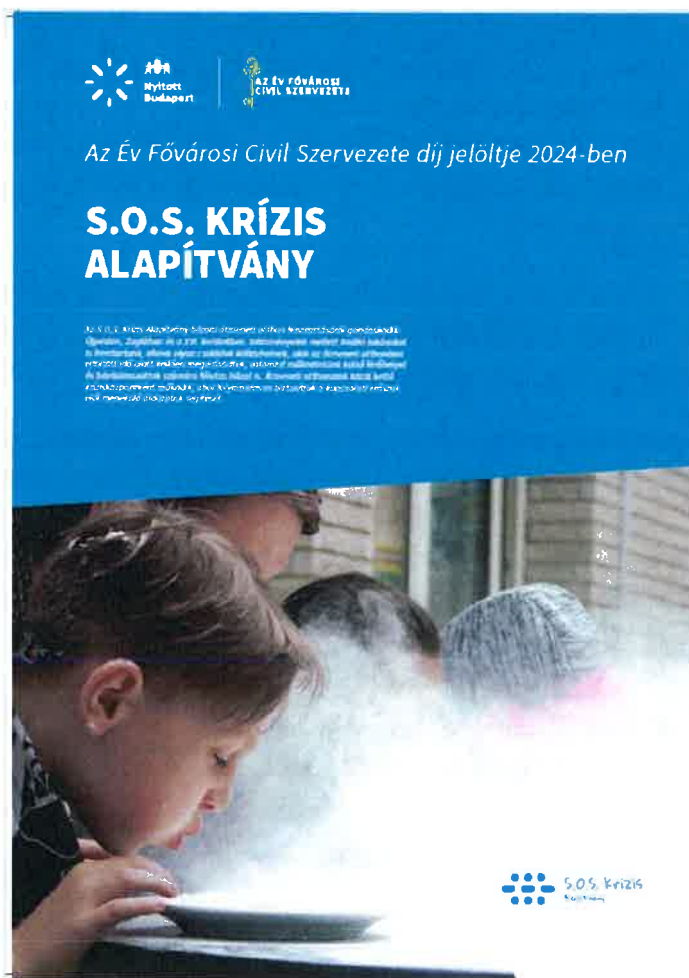
Sikerrel szerepeltünk a Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet **CSÁO2023** nevű pályázatán is, ahol **32.625.000 Ft** támogatást nyertünk, ingatlanvásárlásra. Ebből újabb további külső férőhelyet fogunk létrehozni.

A 2023-ra tervezett beruházások közül megvalósult a **konténerraktár** felépítése újpesti intézményünkben. Évek óta gondolt jelent számunkra a nagy mennyiségben beáramló ruhaadomány – jelentősen többet kapunk annál, mint amennyit az aktuálisan nálunk élő családok fel tudnak használni. A jó minőségű holmikát azonban természetesen nem dobjuk ki, mert bármikor szükség lehet rá, ezért régi terv volt az, növelni kell a tárolási kapacitásainkat.

Nagy büszkeség számunkra, hogy Újpest Önkormányzata ebben az évben **Kardosné Moldvai Tünde** vezető családgondozó munkatársunknak ítélte az **Újpest Szociális Munkájáért** díjat, melyet 2023. november 10-én, ünnepi külsőségek között adtak át neki.

Emellett Alapítványunk bekerült az „**Év Fővárosi Civil Szervezete**” díj legjobb 10 jelöltje közé. A végső díjazotról közönségszavazás döntött, melyen december 1. – 2024. január 15 között bármely, 14 év feletti, budapesti illetőségű személy szavazhatott. A győztes a Heti Betevő csapata lett ugyan, de számunkra az is megtiszteltetés, hogy a legjobb 10 között szerepelhettünk.

Örömmel vettünk részt az Újpesti Szociális Intézmény Család-és Gyermekjóléti Központja által szervezett szakmai megbeszéléseken, különös tekintettel a PRIMOKIZ program megvalósításához kapcsolódó párbeszédre. Több, igen hasznos műhelymunkán vettünk részt, nagy lelkesedéssel a formálódó, kora gyermekkori segítségére irányuló szolgáltatások kialakítására vonatkozó megbeszéléseken.

Emellett munkatársaink minden hónap második hétfőjén részt vesznek a Központ szakmai team megbeszélésein, így a két intézmény munkatársai személyesen tudják átbeszélni a közös esetekben a teendőket, feladatokat, információkat. Az átmeneti otthon és a helyi gyermekjóléti szolgálat ilyen formájú együttműködése Újpesten kívül példátlan a fővárosban.

2023. november 22-én megtartottuk az immár hagyományos, éves szakmai konferenciánkat a CEU-n, ezúttal a *bántalmazó gyerekek* témakörében. Előadók között tudhattuk Tari Annamária klinikai szakpszichológust, Urbán Anikó Esztert, az InfoTárs Alapítvány elnökét, Bolyky Orsolya és Sárík Eszter jogászokat, az Országos Kriminológiai Intézetből, valamint vendégünk volt Schwehtje Mihály filmrendező, akinek engedélyével levetítettük a *Remélem, legközelebb sikerült meghalnod...* című filmet.

A **Habitat For Humanity Magyarországgal** évek óta szoros együttműködésben vagyunk, mely több vonatkozásban is értelmezhető: alapja a Habitat, az Újpesti Önkormányzat és az S.O.S. Krízis Alapítvány közötti együttműködés, melyben az Önkormányzat lakhatatlan ingatlanjait a Habitat céges partnerei segítségével felújítja, mi pedig felkészítünk egy, az átmeneti otthonban élő családot arra, hogy ki tudjon költözni oda. Ebben az évben egy bántalmazás miatt ellátásunkba került édesanya és két lánya már kiköltözött egy ilyen lakásba.

Soron következnek a programban egy 4 fős család, akik a koronavírus-járvány idején veszítették el mindenüket. Jövőre egy fiatal pár, egy gyermekkel fogja kapni a lehetőséget, azt követően pedig egy egyedülálló édesanya, aki egy sérült gyermekkel lakik nálunk. A lakhatási együttműködés mellett számtalan szakpolitikai eseményen veszünk részt a Habitattal közösen, illetve ebben az évben a Habitat a mi érdekünkben pályázott a **Procter & Gamble** multinacionális vállalathoz, a higiéniai szegénység felszámolására irányuló pályázatán, amit megnyertünk. Ebből a forrásból újpesti intézményünk fürdőszobáinak korszerűsítése, valamint külső lakásaink fürdőszobáinak teljes átalakítása fog megvalósulni 2024-ben.

A 2023. első felében lezajlott dolgozói visszajelzésekben foglaltakat meghallva októberben kétnapos **csapatépítő** eseményt szerveztünk munkatársainknak, melyet Albertirsán tartottunk meg. A jó tapasztalatok után terveink szerint jövőre az eddigi kettő helyett három

szervezett találkozót biztosítunk a különböző intézményeink dolgozóinak: egy tavaszi, egy napos kirándulást, egy őszi, két napos elvonulást, és az évzáró, karácsonyi összejövetelt.

A **dolgozói állományban** nagy létszámú változások nem történtek. Jelenleg 2 álláshelyünk betöltetlen, egy középfokú végzettséget igénylő, szakgondozói pozíció és egy fő gondnok-takarító állás. A felvételi interjúk folyamatosak, mindemellett megemlítendő, hogy a felnőttképzés jelentős átalakulása, a középfokú szociális képzések elsovadása évek óta érzékelhető: gyakorlatilag 10 év alatt eltűntek a középfokú végzettséggel rendelkező szakemberek. A jogszabály nem teszi lehetővé az átmeneti otthonok számára, hogy felmentést adjunk a szakképzettség megléte alól – szemben a szakellátással, ahol 2 év türelmi idő van erre új munkavállaló esetén -, ekként komoly kihívásokat jelent már egy-egy gondozó, szakgondozó felvétele. A más ágazatokat érintő bérrendezés - illetve ennek elmaradása a szociális szférában - elszívó hatása is érzékelhető a szakmában.

A nálunk élő családok **karácsonyának** szebbé tétele négy támogatási lehetőséggel valósult meg: mint minden évben, Földi Júlia kolléganőnk szervezésében megvalósul a „Legyél Te is Angyalka!” program, amiben mindem náluk lakó gyerek személyre szabott ajándékot kap egy jóttevőtől, 9.000 Ft értékben.

A Sanofi Angyalai programunk, ami éveken át nagyon nagy sikerrel futott, a Sanofi CSR politikájának megváltozása miatt már tavaly sem tudott működni. A céggel való, kiváló kapcsolat azonban fennmaradt, így idén a **Fordított Kalendárium** nevű kezdeményezésünkbe vontuk be őket, ami szerint egy-egy céges munkavállalói csapat számára kijánlunk egy-egy nálunk lakó családot, akiknek ők ajándécsomagot állítanak össze. A Fordított Kalendárium programunkba a Sanofi mellett az Erste Bank és a Cognizant is bekapcsolódott – utóbb munkatársai voltak idén nálunk a **Mikulás-ünnepség** főszereplői is, személyes megjelenéssel és ajándécsomagokkal is.

A céges partnerek mellett ebben az évben is számíhattunk az Újpesti Ajándékgyárra is, akiktől minden nálunk lakó gyermek életkorának megfelelő ajándécsomagot kapott.

Mindamellett, hogy folyamatosan törekszünk a fejlődésre, a szolgáltatásaink körének bővítésére és minőségének javítására, az általánosan tapasztalható társadalmi krízishelyzet egyre mélyülni látszik. A koronavírus járványt követően nagyon gyorsan jött az energetikai

válság, és ezzel együtt a jelentős gazdasági válság is, az évtizedek óta nem tapasztalat mértékű élelmiszerár-inflációval. Ez természetesen csupán Alapítványunkat érinti, de elsősorban a nálunk élő családokra volt erős hatással. Érezhetően nehezült a mindennapi megélhetés, egyre több családnak szorult tartósan vagy átmenetileg teljes körű ellátásra, gyakori, hogy nem, vagy nem időben tudják teljesíteni a személyi térítési díj kötelezettségüket. A családok jövedelme az elmúlt években nem emelkedett olyan mértékben, ami átlagos körülmények között is biztos megélhetést adott volna, az infláció okozta kihívásokkal ezek a családok nem, vagy nagyon nehezen tudtak megküzdeni.

Az aktuálisan érezhető, tettenérhető gazdasági nehézségek mellett azonban szót kell ejteni arról is, hogy egyre rosszabb állapotban kerülnek ellátásunkba a családok. A családok átmeneti otthonában szinte már egyáltalán nem beszélhetünk „átmeneti lakhatási problémáról”: a társadalomban jelen lévő, széles körű, a szegénység, mélyszegénység strukturális jellegéből adódó helyzetek általánossá váltak: növekvő szerhasználat a családokban - már a gyermekek között is előfordult - , erősödő szocializációs problémák, tartós értékvesztett állapot, mely elsősorban a gyermekek viselkedésében mutatkozik meg, diffúz családszerkezetek – gyakorlatilag minden olyan jellemző, amit akár Solt Ottilia és munkatársai, akár Salvador Minuchin és társai leírtak a szegénység szubkultúrájáról. Ezek nem számítanak új jellemzőknek, azonban érzékelhetően mélyül, szélesedik és rögzül ez az állapot.

Évek óta közhely, hogy a gondozásban megjelentek már a másod-, sőt, harmadgenerációs kliensek: azok, akiknek a szülei, olykor a nagyszülei is már a gyermekjóléti alapellátás vagy szakellátás rendszereiben jelen voltak. Esetükben nem beszélhetünk átlagos szocializációról, vagy megtartott életvezetési képességről, átmenetiségről, hiszen több generáció óta a krízisről-krízisre való túlélés a család mindennapi működésének mozgatórugója. Önálló lakhatás sosem volt, azaz nem valaminek az elvesztéséről beszélünk, hanem egy strukturális probléma beáramlásáról: hajléktalan-ellátásból érkező szülők, gyermekekkel, ahol csupán az ellátás formája és tartalma változik azzal, hogy gyermek is van a családban, a probléma nem. Gyermekvédelmi szakellátásból kikerülő fiatal felnőttek, akiknél az első, gyermekkel megélt lakhatási formák egyike az átmeneti otthon.

A hazai oktatási rendszer több évtizedes diszfunkcionális működését, a szegénység újratermelésében megvalósított, többször kutatott és alátámasztott funkcióját elkeserítően meggyorsította a tankötelezettség 16 éves korra történő csökkentése, amiben – tapasztalataink szerint – a gyámügyi eljárások is asszisztálnak. Képtelenség védelembe vetetni egy 16 éves kor feletti gyermeket azért, mert nem jár iskolába, hivatkozva arra, hogy már jogszabály szerint nem tanköteles – miközben mindenki számára egyértelműnek kellene lennie, hogy egy 16 éves gyermeknek elsődleges érdeke a tanulás kell, hogy legyen. Ez természetesen nem csupán az átmeneti gondozást érintő probléma – ez egy társadalmi szintű kérdés. Adataink szerint a 30 év alatti korosztályban a hozzánk kerülő családoknál már évek óta nem találunk olyan felnőttet, aki eljutott volna valamilyen szakképesítésig: alapfokú, vagy alapfok alatti végzettséggel kerülnek ki az oktatási rendszerből. Könnyű belátni, milyen munkaerőpiaci lehetőségeik, esélyeik, és ezzel: milyen várható életpálya vár rájuk a szakképzetlenül végezhető munkák világában.

Munkánk során nagy hangsúlyt fektetünk arra, hogy a gyermekeket az oktatási rendszerben tartsuk, minden iskolával, osztályfőnökkel személyes kapcsolatban vagyunk, sikerült az iskolába visszaterelni eddig minden gyermekünket – de ilyesfajta támogatás és odafigyelés kizárólag az átmeneti otthonokban valósítható meg, és az, hogy a jövő generációjának nálunk lévő tagjait átsegítjük ezeken a nehézségeken, nem oldja meg azt a problémát, amivel már az ő szüleik is küzdenek. Felnőtt lakóink minden évben részt vesznek a Budapest Esély Központ TámogatLak programjában, ahol anyagi támogatás mellett szakképzéshez is juthatnak, rendszeresen részt veszünk a Van Esély Alapítvány pályázatain, ahol szakképzéshez, jogosítványhoz segítjük a klienseinket az Alapítvány támogatásával, azonban ezekkel az eszközökkel a nálunk élő családokat tudjuk támogatni – és sikeres kiköltözés után a helyükre egy még rosszabb helyzetben érkező család érkezik.

Felvételi eljárásunk során igyekszünk minél alacsonyabb bekerülési küszöböt felállítani: legyen lakhatási probléma, legyen gyermek a családban, vállalják az együttműködést, ténylegesen a gyermek érdekét szolgálja-e az elhelyezés – ennyiben fejezhető ki az elvárásunk egy-egy felvételi folyamat során. Ellenezzük azt az elterjedt gyakorlatot, miszerint egyes átmeneti otthonok kauciót kérnek a rászoruló családoktól, beköltözés előtt. Álláspontunk szerint ez gyermekjogot sért: nem lehet a gyermek ellátásának feltétele az, hogy a szülő rendelkezik-e kellő anyagi megtakarítással ahhoz, hogy kauciót fizessen. Épp így nem vizsgáljuk, „motivált”-e a család, és egyéb más, szubjektív szempontokat sem. Azonban a jelentős túljelentkezés miatt naponta döntenünk kell, ki kerül be az átmeneti otthonba, és ezek a döntések egyre gyakrabban szólnak arról, hogy „csak” elégtelen lakhatási körülményekről beszélünk - pl zsúfoltan élnek sokan, kis alapterületű lakásban – vagy ténylegesen nincs hol lakni – napok óta utcán, vagy autóban él a család. Az ilyen fájdalmas döntéseknél mindig azt mérlegeljük, hol nagyobb a szükség, azonban nyilvánvalóan szükség lenne az elérhető kapacitások bővítésére, nem csupán szervezetünkénél, de országosan.

A XI. kerületben lévő Menedékház Alapítvány 2023. év eleji megszűnése súlyos kapacitáshiányokat eredményezett a fővárosi ellátórendszerben. 80 férőhely tűnt el a rendszerből, ami egyrészt jelentette azt, hogy az ott elhelyezett családok egy része számára a megmaradt intézmények biztosítottak ellátást, másrészt a rendszerbe újonnan bekerülő családok esetében ennyivel kevesebb lehetőség állt nyitva arra, hogy a fővárosban megoldódjon a lakhatási problémájuk.

Az ellátotti kör jellemzői – statisztikai adatok a 2023. év vonatkozásában

2023. volt az első év, amikor a hozzánk érkező jelzések száma meghaladta a 2000 főt, ez 533 esetet jelent. Éveken át ez a szám 1500 körül mozgott, 2022-ben növekedett először, mintegy 1/3-dal, és ez a tendencia 2023-ban folytatódott, immár kétezer fő feletti a jelzésben érintettek száma. Közülük 1166 fő gyermek, vagy magzat.

A IV. kerületre vetítve 33 esetben kaptunk jelzést elhelyezési szükségletről, ami 123 főt érintett, közülük 68 fő volt gyermek, vagy magzat. A jelzések jellemzően telefonon érdeklődést takartak, az érintettek közül 21 esetben került sor ténylegesen felvételi kérelem benyújtására, ez 79 főt, 47 gyermeket takar.

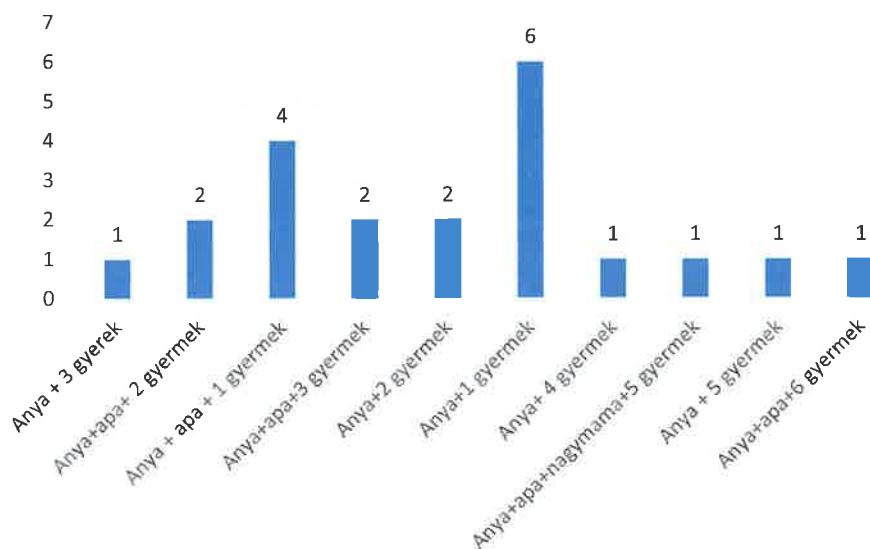
A 21 felvételi kérelemből:

Elhelyezés történt	6 eset	19 fő	11 gyermek
Elhelyezést kezdeményeztünk, de a család nem jelent meg a felvételt megelőző beszélgetésen	3 eset	10 fő	5 gyermek
Megoldódott a lakhatásuk	4 eset	16 fő	9 gyermek
Más ellátási formát javasoltunk*	2 eset	14 fő	10 gyermek
Nem volt indokolt az elhelyezés			
Elutasított jelentkezés**	2 eset	6 fő	3 gyermek
Jelenleg elhelyezésre vár	4 eset	14 fő	9 gyermek

**egy esetben kapcsolati erőszak miatt nem volt célszerű helyben elhelyezni a családot, egy esetben pedig nagyszülővel költöztek volna, amire nincs jogszabályi lehetőség.*

*** Mindkét esetben olyan volt lakón újbóli jelentkezéséről beszélünk, ahol agresszív magatartás miatt kellett megszüntetnünk az akkori jogviszonyt.*

A jelzések száma nem mutat emelkedést az előző évhez képest.

Családszerkezet a jelentkezők esetében

2023-ban az egy gyermeket egyedül nevelő szülők – jellemzően: anyák – jelentkezése volt túlsúlyban, őket az anya + apa és egy gyermek összetételű családok. Utóbbiak jellemzően fiatal párok, akik első gyermekükkel kerültek lakhatási nehézségbe.

2023-ban 33 fő, IV. kerületi illetékességgel rendelkező család vette igénybe az ellátásunkat, ez 11 családot jelent. 5 család esetében a gondozás még 2022-ben kezdődött, 6 újonnan beköltöző családuknak volt. Az áthúzódó esetekkel együtt összesen 6768 ellátotti napot vettek igénybe intézményünkben, így az átlagos ellátotti létszámunk Újpest vonatkozásában 18,54 fő volt.

Kiemelkedően rövid gondozási idő 2023-ban egy esetben fordult elő, egy édesanya és gyermeke esetében, akik 55 napot töltöttek ellátásunkban. A családnak tényleg csupán átmeneti lakhatási problémája volt, mindent megtettek azért, hogy a felkínált segítséggel jól éljenek, és hamar újra önálló életet tudtak kezdeni.

Két esetben volt szükség a 365 hónapos gondozási idő meghosszabbítására: mindkét család részese Újpest Önkormányzata, a Habitat for Humanity és az S.O.S. Krízis Alapítvány „Második esély” programjának, így ők arra vártak/várnak, hogy az önkormányzati lakásba költözhessenek.

Gyermekek életkor és nem szerinti megoszlása bekerüléskor

életkor	fiú	lány	összes
0-3 éves	4	4	8
4-5 éves	1	1	2
5-6 éves	0	1	1
6-13 éves	1	2	3
14-17 éves	0	3	3
Összesen:	6	11	17

Gyermekek száma a családokban:

1 gyermek: 5 család

2 gyermek: 6 család

A szülők munkaerőpiaci helyzete

Az alábbi táblázatban a szülőket nem, életkori, iskolai végzettség, jövedelemforrás és jövedelem összege szerint mutatjuk be:

NEM	KOR	VÉGZETTSÉG	JÖVEDELEM FORRÁSA	JÖV.ÖSSZEGE
FÉRFI	39	alapfokú	Gyermekek után járó jövedelmek+mv	100.000 Ft felett
NŐ	29	érettségi	Munkaviszony	100.000 Ft felett
NŐ	32	alapfokú	Gyermekek után járó jövedelmek+mv	100.000 Ft felett
FÉRFI	28	alapfok alatti	Munkaviszony	100.000 Ft felett
NŐ	24	alapfokú	Gyermekek után járó jövedelmek	20.000-40.000 Ft
FÉRFI	23	alapfok	gyermek után járó jövedelmek, alkalmi munkák	40.000-100.000 Ft
NŐ	20	alapfok alatti	Gyermekek után járó jövedelmek	20.000-40.000 Ft
NŐ	50	szakmunkás	Gyermekek után járó jövedelmek+mv	100.000 Ft felett
NŐ	52	alapfok alatti	Gyermekek után járó jövedelmek+mv	100.000 Ft felett
NŐ	44	alapfokú	mv, gyermekek után járó jövedelmek	100.000 Ft felett
FÉRFI	19	alapfokú	Munkaviszony	100.000 Ft felett
NŐ	18	alapfokú	Gyermekek után járó jövedelem	20.000-40.000 Ft
NŐ	30	alapfokú	Gyermekek után járó jövedelem	100.000 Ft felett
FÉRFI	37	alapfokú	Munkaviszony	100.000 Ft felett
NŐ	43	alapfokú	Gyermekek után járó jövedelem	60 000-80 000 Ft
NŐ	33	alapfokú	Gyermekek után járó jövedelem	20.000-40.000 Ft

Az elmúlt évben már bemutatott adatokhoz illeszkednek ezek a sorok is: a 30 alatti korosztályban egy esetben fordul elő alapfokúnál magasabb iskolai végzettség, jellemzően alapfok, vagy alapfok alatti végzettséggel rendelkeznek csupán. Az eseteket ismerve ezek javarész korai iskolaelhagyás következménye, aminek megítélésében nem mehetünk el észrevétlenül a tankötelezettségi korhatár 16 évre történt leszállítása mellett. A szegénységben, mélyszegénységben élő gyermeke fokozott veszélyeztetettek abban, hogy korán elhagyják a közoktatás rendszereit, és ezt a folyamatot mér érzékelhető módon felerősítette az, hogy 16 éves oruk felett már nem is kell bejárniuk az iskolába, és a gyermekvédelem rendszere esetükben teljesen eszköztelen.

Közvetlen következménye az alacsony iskolai végzettségnek a munkaerőpiaci helyzetük. Ezek a problémák nem az átmeneti otthonban alakulnak ki. A munkaerőpiaci depriváció - amit jelentősen felerősít a tavalyi beszámolónkban elemzett alacsony iskolai végzettség, a 16 éves

korra leszállított tankötelezettség káros hatásai – kizárólag az alacsony presztízsű munkák elérését teszi lehetővé számukra, miközben erősödve érezzük a hiányos, vagy nem létező munkaszocializáció jelenlétét is. Sok esetben azzal telnek el hónapok a gondozásból, míg a szülőnél kialakul a munkába állás, munkába járás képessége, ami esetünkben nem azt jelenti, hogy digitális elmaradása van, vagy nincs életrajza- sokkal inkább azt, hogy a többségi társadalom normáihoz képest teljesen eltérő szocializációval vágnak bele a munkavállalásba, ami súlyos akadálya annak, hogy megtartsanak egy-egy állást. Kihívást jelent, hogy minden nap be kell menni dolgozni, hogy nem csupán a munkát kell elvégezni, de megfelelő hangvételi emberi viszonyokat is fenntartani a munkatársakkal és a vezetőkkel, és az sem ritkaság, hogy az első fizetésig tart csak a lendület, és utána már nem mennek be dolgozni, mert „lett pénz”.

A mélyszegénység szubkultúrájára jellemző, krízisről-krízisre túlélt hétköznapok világában a közép- vagy hosszútávú tervezés, az igénykielégítések készletelésének képessége, vagy a cél megvalósítása érdekében következetesen fenntartott erőfeszítések igen ritkák, és ezeknek a képességeknek a kialakítása igen hosszú időt vesz igénybe, ha egyáltalán lehetséges.

A gyermeküket egyedül nevelő nők helyzete ma Magyarországon nem könnyű. Különösen igaz ez akkor, ha szegénységben, mélyszegénységben élő, alacsony iskolai végzettségű, esetleg roma származású nőkről beszélünk. A munkaerőpiac nem várja őket rugalmas munkaidő-szervezéssel, home office végezhető munkákkal, a gyermek napirendjéhez igazodó munkaidővel, türelemmel az azzal az esetre, ha a gyermek gyakorta beteg. Ők a legkiszolgáltatottabb helyzetben lévők, akik esetében az egzisztenciális kényszer gyakran abba az irányba tereli őket, hogy biztonságos létfenntartásuk csak egy társ kapcsolat kialakításával érhető el. Nem ritka jelenség, hogy kiköltözéskor már nem az a férfi van a családban, akivel beköltöztek, vagy hogy egyedülálló nő a gondozás alatt kifejezetten a létfenntartás biztosításának céljával létesít párkapcsolatot, párkapcsolatokat.

Gondozási idő utáni kiköltözés

Önkormányzati lakásba	1 család – 3 fő
Albérlet	3 család – 8 fő
Rokoni segítséggel oldotta meg a lakhatását	1 család – 2 fő
2023. december 31-én még ellátásban volt	6 család – 19 fő

Budapest, 2024. február 20.

Hellenbart László
Intézményvezető

Pénzügyi beszámoló a IV. kerületi Önkormányzat által az S.O.S. Krízis Alapítványnak folyósított díj felhasználásáról

2023				
Megnevezés	Bevétel	Kiadás	IV.kerület 15 főre	Elszámolás
Központi költségvetési támogatás	181 004 537			
Önkormányzati szerződés (7db)	17 137 926			
-ebből IV.kerület	13 191 908			
Egyéb bevételek	119 551 087			
Áramdíj összesen		12 328 224		
Áramdíj arányosan			1 567 147	986 614
Víz és Csat díj összesen		1 872 619		
Víz és Csat díj arányosan			238 045	149 864
Szemétszállítás összesen		961 934		
Szemétszállítás arányosan			122 280	76 982
Gázdíj összesen		6 402 800		
Gázmű arányosan			813 915	512 409
Béreköltség+járulékok összesen		143 273 829		
Családgondozó bére			18 212 775	11 466 040
Szakgondozó			0	0
Fenntartás egyéb ag.ktg.(élelm.,tiszt.,stb)		32 450 287		
Karbantartási ktg		3 600 718		
Bérleti díjak		8 981 002		
Egyéb költségek		36 703 750		
Összesen:	317 693 550	246 575 163	20 954 162	13 191 908

Budapest, 2024. február 20

Hellenbart László
Intézményvezető

Az otthonukat veszített családok számára az önálló lakhatás megteremtése sok esetben lehetetlen feladatnak látszik. Családjaink egy része soha sem rendelkezett önálló lakhatással, más családtagoknál, szívésségi lakáshasználóként, vagy másik családok átmeneti otthonában éltek eddig, így esetükben tehát nem beszélhetünk reintegrációról. Családjaink másik része önkormányzati bérlakást veszített el olyan súlyú életvezetési problémák miatt, melyek orvoslására, kiküszöbölésére a családok átmeneti otthonaiban rendelkezésre álló gondozási idő gyakran kevésnek mutatkozik.

A Gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. tv lehetővé tette, hogy a családok átmeneti otthona intézmények is nyithassanak úgynevezett *külső férőhelyet*, ahol az ott elhelyezett családok az intézményben eltöltött gondozási idővel együtt akár három évig is maradhatnak. A fővárosban több külső férőhely is működik már, s 2020-ban az S.O.S. Krízis Alapítvány is megkezdte ezt a szolgáltatást, elsőként Zuglóban, majd 2021-ben Újpesten. Az ellátotti kör helyzetére jellemző problémák orvoslása az alapesetben rendelkezésre álló 12 hónap alatt sok esetben nem lehetséges, így fontos szakmai mérföldkönek tűnik a külső férőhelyek megjelenése az átmeneti gondozásban. Örülnénk, ha ez a lehetőség a IV. kerületből ellátásunkba kerülő kliensek számára is kinyílna.

Amennyiben Budapest Főváros IV. Kerülete nyitott az együttműködésre ebben, úgy Alapítványunk bérbe venne az Önkormányzattól a célnak megfelelő lakóingatlant, vállalva annak felújítását, hogy ott külső férőhelyet hozunk létre IV. kerületi illetékességgel bíró ellátottak számára.

A családok átmeneti otthonában eltöltött idő alatt lehetőségünk lenne felkészíteni a családot az önálló életre, amit – csökkenő szakmai támogatással, de látókörünkben tartva – folytatni tudnánk a külső férőhelyen. A családok számára itt mentorálást biztosítunk, valamint rendelkezésünkre áll az intézmény infrastruktúrája, illetve – probléma esetén – bármikor nyitott a lehetőség arra, hogy visszaköltözzenek az átmeneti otthonra, ha további, szoros támogatást igényelnek.

Az gondozás során biztos és stabil keresztmetszetet kapunk a családok önfenntartásáról, a gyermekek helyzetéről a családban, esetleges veszélyeztetettségről vagy elhanyagolásról, mely információkkal a folyamat végén erősíteni tudjuk azt a tudásbázist, mellyel az Önkormányzat a szociális bérlakásokkal kapcsolatos döntéseit meghozza.

A krízishelyzetbe került családok támogatása, segítése, igen sok komponensből álló feladat, s jellemzően, hosszú folyamat is. A lépcsőzetes kiléptetés (CSÁO – külső férőhely – Önkormányzati lakáspályázat) lehetőséget teremt a családok számára, hogy szakmai támogatással, segítséssel helyre állítsák megküzdési képességüket, önálló életvezetésüket úgy, hogy közben a szereplők aktív együttműködése során a folyamatok mindenki számára követhetőek.

A család beköltözésének közvetlen előzményei

Ilona kilenc éves fiával, Attilával több mint egy éve laknak intézményünkben. Ketten alkotnak egy családot. Attila édesapja két éve már egyáltalán nem vesz részt az életükben. A gyermek születése óta többnyire átmeneti otthonokban éltek. Az albérleti lakásban, ahová a RÉS Alapítvány Családok Átmeneti Otthonából sikerült volna végre kiköltözni, a birtokbavétel másnapján, rövid távollétükben tűz ütött ki. A tüzet sikerült hamar eloltani, de a tulajdonos nem engedte ezek után, hogy ott maradjanak. Az otthon nélkül maradt család a IV. kerületi Önkormányzat jóvoltából, fél évig egy Megyeri úti önkormányzati lakásban élhetett, amíg az intézményünkbe felvételt nyertek.

Az anya, Ilona

Ilona a vér szerinti édesanyját nem ismerte, mert nyolc hónapos korában elhagyta. Édesapja és annak új élettársa fogadta örökbe és nevelte fel. Nincsenek jó emlékei erről az időszakról. Édesapjának alkoholproblémái voltak, agresszíven viselkedett, gyakori volt a tettlegességig fajuló veszekedés a családban. Nyolc osztályt tudott elvégezni ezek között a családi körülmények között. Nem alakult ki benne érzelmi kötődés irántuk.

Tizenhat éves korában eljött tőlük, munkába állt, párkapcsolatot létesített. Nyolc és fél évig éltek együtt albérletben, aztán ez a kapcsolat megszakadt. Szüleivel ekkor már nem tartott kapcsolatot, pár éve mindkettő meg is halt. Ilonának nincsenek rokonai.

Ilonának lett egy újabb kapcsolata, ahol elmondása szerint végre “igazi” kiegyensúlyozott, szerető családban élhetett. Hálás nekik mert tőlük kapta azokat az értékeket és mintákat, melyeket gyermeke, Attila nevelésénél igyekszik érvényesíteni. A szeretetben való nevelés mintáját, a kiszámítható és biztonságot adó napi rendszert, a tanulás fontosságát náluk értette meg. Ezek az ő gyermekkorából hiányoztak.

Ennek a kapcsolatnak is vége let, hét év után, Ilonának el kellett jönnie. Dolgozott, önállóan tartotta fenn magát, lakást bérelt. Itt ismerte meg első gyermeke édesapját, aki által anyagilag egy jómódú családba került. Hamarosan várandós is lett. Szerető várakozással, nagy odafigyeléssel készültek a gyermek fogadására, de ez a baba a szüléskor meghalt.

Ilonát a gyermek elvesztése teljesen összetörte. Pszichésen és egzisztenciálisan összeomlott.

Ezt a traumát a szülők kapcsolata sem élte túl. Ilona a fájdalomával magára maradt, visszaköltözött az albérletbe. A haláleset után nyugtatókkal élt. A szülés után negyven nappal visszament dolgozni. A munkáltató próbálta támogatni, de úgy sem tudta elvégezni a rábízott feladatokat, ezért felmondtak neki. Pénz nélkül a lakást sem tudta fenntartani, így hamar bekerült a hajléktalan ellátásba.

Három-négy hónap telt el az intenzív gyásszal, szenvedéssel, míg sikerült Ilonának újra felállni és letenni a nyugtatókat.

“Nem volt munka, nem volt semmi. Oda jutottam, hogy a Horváth Mihály térre mentem enni az apácákhoz, ez már a kőkemény hajléktalan világ volt. Itt kezdett el az ember élete lejjebb csúszni, ez volt nálam a mérföldkő. “

Több hajléktalan szállón is megfordult. A Gránátos utcai éjjeli menedékhelyen ismerte meg fia, Attila édesapját, Imrét. Nagyon hamar teherbe esett. Katalin nem akarta megtartani a gyermeket, de Imre biztatására mégis megszülte Attilát.

Ilona tizenhat éves korától, kisebb nagyobb megszakításokkal mindig is dolgozott. Végzett már gyárban összeszerelői munkát, volt árufeltöltő, dolgozott étteremben pultosként. Leghosszabb munkaviszonya hat és fél évig tartott. Idősek otthonában is szerzett munkatapasztalatot. Öt éve dolgozik jelenlegi munkahelyén, konyhai kisegítőként.

A gyermek, Attila

Attila kilenc éves. Fizikailag életkorának megfelelően fejlett, alapvetően kedves, nyílt, barátságos fiú. Későbbiekben kiderült, hogy hangulata nagyon ingadozó, hamar ki tud jönni a sodrából. Második osztályos, a 10. kerületi Éltés Mátyás Általános Iskolába jár.

Jelenleg pszichiátriai kezelésben részesül. Agresszív megnyilvánulásai miatt szükségessé vált a gyógyszeres kezelés is, melynek segítségével a dühkitörései jelentősen lecsökkentek.

Elhunyt testvére után három évre született. Problémamentes volt a terhesség. A 39-40. hét környéként az orvos megkérdezte Ilonát, hogy szeretné-e, hogy indítsák meg a szülést vagy várjanak a spontán indulására?

Ilona azt kérte, hogy indítsák meg mert nagyon félt attól, hogy nehogy ismét elveszítse a gyermekét. Elindították, de a szülés közben a magzat oxigén ellátottságával kapcsolatban

komplikáció lépett fel, ezért császármetszéssel segítették világra. Attilát tápszerrel kellett táplálni, mert hamar elapadt az anyatej.

Ilona már néhány hónapos korában észrevette, hogy a gyermek nagyon izgága. Későbbi fejlődését is elkísérte ez a nyughatatlanság. Három éves korában az óvoda már jelezte a magatartási és beilleszkedési nehézségeket. Attila leginkább édesanyja irányában volt agresszív. A gyermek Ilona szerint édesapja, Imre természetét örökölte. Ilona kezdeményezte a gyermek kivizsgálását. Négy éves korában készült róla először szakértői vélemény a pedagógiai szakszolgálatnál. A későbbiekben szükségessé vált a gyermekpszichiátriai kivizsgálása is ADHD irányban, a hiperaktivitása és figyelemzavarra utaló tünetei miatt. Erre sokat várokoztak, de négy éve végre sor került erre is a Heim Pál Országos Gyermekgyógyászati Intézet Gyermek és Serdülő Pszichiátriai Osztályán. A kivizsgálások során ADHD és a sajátos nevelési igényt állapítottak meg Attilánál. Aktivitás-, figyelem-, magatartásszabályozási és emocionális zavarral küzd. Mivel időben lett kivizsgálva és megfelelően kezelve, állapota sokat javult. Tanulásban az idei tanévben már nagyon motivált, iskolai teljesítménye és a közösséghez való alkalmazkodása lényegesen javult.

Attila édesapja, Imre

Ilona elmondása szerint "Imre nem egy szabálykövető". Tizenkét évvel fiatalabb nála. Szabad életet élt mellettük, de nem sikerült neki a családban megállapodni. A szerhasználat jelen volt akkor is az életében, amikor együtt éltek. Mikor megismerkedtek, megjárta már a börtönt, volt elvonókúrán. Szerették egymást Ilonával. Az elején jó volt a kapcsolatuk, de időközben megromlott. Imre szélsőséges viselkedése, labilitása nem tette lehetővé, hogy kiegyensúlyozott családi életet éljenek. Anyagilag nem lehetett számítani rá, a munkában nem volt kitartó. Neki is voltak dühkitörései, mint Attilának, ilyenkor Ilona szerint átgázolt mindenkin. Imrének is alapfokú végzettsége van. Attila édesapja két éves koráig vett részt az életükben, de ez alatt is gyakran eltűnt hónapokra. Nagyon megviselte a gyermeket, amikor végleg elment. Dühkitöréssel reagált, vissza akarta kapni. Pár évig még érdeklődött Imre a gyermeke iránt, néha találkoztak is, de mára már teljesen megszűnt a kapcsolatuk. Két éve nem is keresi a gyermekét, nem is érdeklődik felőle. Gyermektartásdíjat nem fizet. Tartózkodási helye ismeretlen. Ilona még mindig szeretné, ha legalább kíváncsi lenne Imre a gyermekét. Attila már nem is emlegeti az édesapját, látszólag úgy tűnik hogy már nem is foglalkozik a kérdéssel de nem rég mondta, hogy szeretne egy apukát.

Lakástörténet

Ilona az első gyermeke elvesztése után került a hajléktalan ellátásba, majd Attila születése után gyakorlatilag folyamatosan családok átmeneti otthonában és anyaatthonokban éltek. A legtöbb helyen ki is töltötték a maximális lakhatási időintervallumot. Két évig Attila édesapjával laktak együtt az akkori 13. kerületi Lőportár utcai családok átmeneti otthonában, majd a 11. kerületi Menedékház Alapítvány által működtetett CSÁO-ban, ahonnan Imrét kiutasították agresszív viselkedése miatt. Azóta anya és gyermeke ketten költözött tovább a budapesti otthonokba. A 17. kerületi Fény Házban laktak amikor Attila elkezdte a bölcsődét, majd az óvodát. Beszoktatása után Ilona az Idősek otthonában vállalt munkát. Másfél évet töltöttek itt. Ilona ebben az időszakban kezdett egy párkapcsolatot, ezért rövid időre albérletbe költöztek. Ebben a kapcsolatban aztán Ilonét és Attilát is egy idő után elkezdte bántalmazni az élettársa ezért a 17. kerületi családsegítőhöz fordult segítségért. Az érdi Lea Anyaatthonban nyertek felvételt. Ekkor már az újpesti OTP székházában dolgozott takarítóként Ilona, nehéz volt Érdről bejárni. Beköltöztek a 15. kerületi SZÉRA Aporháza utcai családok átmeneti otthonába. Miután lejárt az ottani jogviszonyuk, egy rövid ideig a RÉS Alapítvány 17. kerületi otthonában laktak. Innen költöztek ki az albérletbe, ami kigyulladt. Ezután helyezte el átmenetileg őket a IV. kerületi Önkormányzata egy káposztásmegyeri lakásba, majd innen kerültek hozzánk az S.O.S. Krízis Alapítványhoz.

Első interjú

Már az első interjún érezhető volt Ilona és Attila kommunikációjában az erős összetartás. Az anya egy szomorú, melankólikus, de nem teljesen lemondó nő benyomását keltette. Szimpatikus volt az interjút végző kollégák számára. Attila kedves volt, barátságos, nyílt és kommunikatív. Az anya már akkor megemlítette, hogy a gyermeknek szoktak lenni dühkitörései.

Ilona a következő célokat fogalmazta meg: adósság rendezése, tartalék képzése, eljutni egy albérletbe, szeretné igénybe venni a lehetséges szociális támogatásokat, Attila édesapjával a szülői felügyeleti jog rendezését is szeretné elindítani

A gondozási célok és megoldások - hatósági ügyek mentén

Miután felvételt nyertek, a szülő által megfogalmazott célok mellett hamar megmutatkoztak egyéb hozott problémák is, melyekkel azonnal szükség volt foglalkozni. A folyamatban lévő hatósági ügyekben intenzív családgondozói támogatásra volt szüksége Ilonának.

A család alábbi folyamatban lévő hatósági ügyekkel érkezett:

1. Büntetőeljárás volt folyamatban ellene pénzmosás gyanúja miatt. Ilonát naivitása és tájékozatlansága miatt keveredett bele ebbe az ügybe. Gyermeke apja kérte meg arra, hogy létesítsen egy bankszámlát amin aztán nagyon nagy összegű eurót futtattak át az ő tudta nélkül. Így Ilona pénzmosási ügybe keveredett. Egy éve a Pesti Központi Bíróság két év szabadságvesztés büntetést szabott ki bűnsegédként elkövetett pénzmosás bűntette miatt, melyet négy év próbaidőre felfüggesztett. Ilona alapvetően szabálykövető, szavahihető, elmondása szerint tanult az esetből. Elkerüli a hasonló helyzeteket.
2. Újpesti Családsegítő- és Gyermekjóléti Központ Attila kapcsolatos, zártan kezelendő jelzés miatt védelembe vételre javasolta. Az ügy kapcsán kijelölték a védelembe vételi tárgyalást, ahol aztán a gyámhatósági eljárás meg lett szüntetve. A védelembe vételi tárgyaláson figyelembe vették, hogy az anya és gyermeke a Családok Átmeneti Otthonában került elhelyezésre, ott szakemberek veszik körül, akik segítik a családot. Mivel az anya együttműködő, igénybe veszik a felajánlott pszichológiai szolgáltatást a család alapellátásban történő gondozását határozták meg. A pszichológus segítségével mellett szakmai stábunk erősítésére is szükségük volt ezekben a nehéz időszakban.
3. Pénzügyi szempontból is rendezetlen ügyekkel érkeztek intézményünkbe, behajtás, végrehajtás alatt lévő tartozásokkal. A kiégett lakás tulajdonosa is jelentkezett ügyvéd által, kártérítési követelésével. Ezek össze lettek vonva, így közel 600 ezer forint körüli összeget kellett törlesztenie Ilonának havonta 80 ezer forintra. Az adósság rendezése nemsokára teljesül.
4. A gyermek édesapja ismeretlen helyen tartózkodik, a családdal nem tart kapcsolatot, Ilona sem tudja elérni. Elérhetetlensége nagyon megnehezíti az Attilával kapcsolatos hivatalos ügyek intézését. Ilona nem rendelkezik kizáró felügyeleti joggal, nem tud a gyermek ügyeiben önállóan eljárni. Tartásdíjat az apa nem fizet. A gyermekfelügyelet rendezése és a tartásdíj megállapítása iránti keresetet a gyermekjóléti szolgálat jogászával segítségével Ilonának végül sikerült benyújtania.

Gondozási célok és megoldások az anya-fia kapcsolat mentén

Első benyomásra harmonikusnak tűnhet az anya és fia viszonya. Azonban hamar megmutatkoztak a kapcsolat anomáliái. Elsődleges feladattá vált a gyors intervenció és ezekkel való folyamatos segítő foglalkozás a család állapotának tovább romlásának elkerülése miatt.

Feltárt problémák:

- A túlzó szimbiózis - együttalvás
- Az anyai kompetenciák gyengesége
- A gyermek felnőtt szerepbe való helyezése, érzelmi terhelése, parentifikációja
- Durva, agresszív kommunikáció, trágár beszéd
- Attila pszichés állapota

Az anyának még nem sikerült feldolgozni tizenkét évvel ezelőtt elvesztett gyermeke halálát. Gyász munkája még nem zárult le. Ez nagyban befolyásolja Attilával való kapcsolatát és a köztük zajló káros játszmákat.

A családi szerepek elcsúsztak. Attila dominál az édesanyján. A gyermek rendszeres dühkitörései miatt az anya tartott tőle, következetes nevelési elveket nem tudott követni. Ilonának is gyakran elment a türelme, ő is csúnyán és idegesen kiabált a gyermekével. Emiatt aztán lelkiismeret furdalása volt. Anyaként nagy kudarckokat élt meg.

A kapcsolati nehézségeik rendezéséhez a pszichológus segítségét megkapták. Az intézmény családgondozója, és összes szakembere, valamint a gyermekjóléti családsegítő összehangolt munkájával sikerült a család kapcsolati dinamikáját pozitív irányba elmozdítani.

Anya és gyermeke közötti túlzó fizikai közelség problémája belátásra került az anya számára a rendszeres segítő beszélgetések során.

Abbahagyták az éjszakai együttalvást. Ilona elkezdte segítségünkkel, kis lépésekkel realizálni a következetes nevelés elveit. Megértette, hogy neki kell elkezdenie higgadtan kommunikálni a gyermekével, így fogja Attila is elhagyni a csúnya beszédet. Ő adja a mintát. Erre is született benne belátás beszélgetések által.

Ilona jelenleg nagyon nyitott és motivált az egyéni fejlődésre. Eldöntötte, hogy javít a gyermekével való kapcsolatán, megértette annak fontosságát és ehhez láthatóan próbálja is tartani magát. Azt is megértette, hogy gyászával nem terhelheti a gyermekét.

Attila pszichiátriai kezelés alatt áll, ahova három havonta jár ellenőrzésre. Gyógyszeres kezelése is ellenőrzés alatt áll. Állapota fokozott odafigyelést igényel édesanyja és az őket segítő szakemberek részéről is. Ilonának is szüksége van a speciális szülői feladatai és az elhúzódó gyászfolyamat miatt a mentálhigiénés segítségre.

A tavalyi év során Attilával a intézményünk fejlesztőpedagógusa rendszeresen foglalkozott. Ilonának az Újpesti Családsegítő- és Gyermekjóléti Központ biztosította a pszichológust a tavalyi év során. Intézményünkben is lenne lehetősége Ilonának mentálhigiénés megsegítésre, de ezt egyelőre nem szeretné igénybe venni.

Ilonának súlyosbodó egészségügyi problémái vannak, amelyeket sokáig hanyagolt. Két hónapja rábeszélésre rászánta magát, hogy elvégezze a szükséges orvosi vizsgálatokat. Kezeletlen magas vérnyomására most már szedi a gyógyszert, de vannak még betegségekre utaló tünetei, amelyeknek okát még ki kell vizsgálni. Ennek a folyamatnak a támogatása a család gondozásában most prioritást élvez.

További célok

Hamarosan lejár Ilona tartozása, ami után elkezdheti a pénz megtakarítást. Szeretne a közeljövőben munkahelyet változtatni, mivel a jelenlegi helyén nyolc órában dolgozik, de csak négy órában van bejelentve. A táppénzt nem fizetik. Betegség esetén anyagilag mindig visszaesnek. Ha az egészségügyi vizsgálatokon túljut, komolyabban el szeretné kezdeni a munkahely keresést, ebben a családgondozótól is segítséget kap.

Hosszútávú lakhatásuk megoldásában esélyesek a IV. kerületi Önkormányzat támogatására. Sor kerülhet rá, hogy a család a Habitat for Humanity Második Esély programjában önálló életet kezdhessen. Ehhez a fennmaradó lakhatási idő alatt támogatni kell őket abban, hogy fel tudjanak készülni az önálló életre. Intézményi keretek között együttműködésünk jó Ilonával. A lakóközösségbe jól be tudtak illeszkedni. Ilona bizalommal fordul a gondozóihoz is. Az anya és gyermeke közötti kapcsolat az utóbbi időben látványosan javult, sokkal csendesebbek. Attila

gyógyszere jól be lett állítva, állapotának és képességeinek megfelelő iskolába jár, nyugodtabban viselkedik. Ilona kiugró vérnyomása is kezelés alatt áll.

Mindemellett az is megnyugtatja őket, hogy reményt kaptak végre a megállapodásra, az intézményből intézménybe való vándorlás befejezésére.

A bemutatott eset értelmezése

A gondozási folyamatba való bekapcsolódás elején, még nagyon gyakori volt a hangos konfliktus a szülő és gyermeke között. Nehéz volt ezekből kikökönyöztetni őket. Ilona sokat szidta Attilát. Szélsőséges volt a viszonya a gyermekhez. Családgondozóként is nehéz volt hatni rá. Ugyanakkor nagyon sok élményt nyújtott neki Attilának. A mai napig sokat kirándulnak, moziba, múzeumba, gyermekprogramokra járnak. Ugyanakkor többet szidta, mint dicsérte. Áldozati játszmája részévé, tette a gyermeket.

Segítő beszélgetés során megkíséreltem, tudatosítani benne azt, hogy mennyire káros játszmát működtet, ami további szélsőséges élethelyzeteket generálhat. Gyermekeit felnőtt szerepbe helyezi, amivel nagyon megterheli őt érzelmileg, ugyanakkor a szülő feletti dominanciáját erősíti. Szakirodalmat is adtam Ilonának a megértéshez. Mélyen megérintette. Volt egy kis dilemma bennem, hogy vajon jól tettem-e, hogy ennyire direkt módon próbáltam tudatosítani a működésüket? Úgy tűnik nem ártottam neki és sikerült egy kicsit kibillenteni. Láttam benne a belátást. Ilona mélyen arra törekszik, hogy jó ember és jó anya legyen, értéket jelent számára a személyes fejlődés is. Még ha kicsit fáj akkor is. Fontos számára, hogy megbízható és szavahihető legyen. Kulcsot találtam, hozzá egy eszközt, ami segíthet a család további gondozásában.

